

آزمون ۴ از ۱۲

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش یازدهم - مرحله دوم (۱۴۰۰/۰۸/۱۴)

ادبیات و علوم انسانی (یازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمون‌های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

فارسی (۲)

۱. گزینه ۴ درست است.
همه معانی واژه‌های فرد:
خرگه: خرگاه، خیمه بزرگ، خیمه * وزر: گناه * علت: بیماری * مؤکد: استوار، تأکید شده * خیر خیر: سریع، آسان
۲. گزینه ۲ درست است.
موارد مشترک واژه‌های: عذاب، سختی، گناه است که همگی واژه‌های مترادف برای (وبال) هستند.
۳. گزینه ۳ درست است.
همه معانی واژه‌ها:
خطوات: گام‌ها، قدم‌ها * نژند: خوار، زبون، اندوهگین * توفیق: سازگار گردانیدن * کوشک: قصر، کاخ، ساختمان بلند، وسیع و زیبا که اغلب در میان باغ قرار گرفته است. * ادبار: بدبختی و سیه‌روزی
۴. گزینه ۴ درست است.
واژه‌های غلط و اصلاح آن‌ها:
(ب) محجور ← مهجور (ج) مرحم ← مرهم (د) قریب ← غریب
در تشخیص املاي درست واژه‌های هم آوا باید از روابط معنایی آن‌ها (در گروه اسمی - یا جمله) بهره گرفت.
۵. گزینه ۱ درست است.
سه غلط متن عبارتند از:
اصرار الطاف ← اسرار الطاف * سور ← صور * مصباه ← مصباح
۶. گزینه ۳ درست است.
غلط‌های املاي و اصلاح آن‌ها:
(۱) سلايت ← صلايت * منصوب ← منسوب (۲) مضموم ← مذموم
(۴) تفویذ ← تفویض
۷. گزینه ۲ درست است.
قابل ذکر اینکه: نگارستان کتابی به تقلید از گلستان از معین‌الدین جوینی قرن ۷ و ۸ و سبحة الابرار مثنوی دیگری از جامی می‌باشد. آثا دیگر همگی معرف حضور دانش دوستان است.
۸. گزینه ۱ درست است.
بررسی آرایه‌ها:
(۱) سد استعاره از رود سند * موج تشبیه به نیش شده است * سد روان پارادوکس دارد.
(۲) برگ و شاخه به ترتیب استعاره از سربازان و لشکر * تضاد بین می‌ریخت و می‌شکفت (با دو مفهوم کنایی نابودی و ایجاد شدن)
(۳) روی روز - دامن شب اضافه استعاری و جان‌بخشی * روز و شب - روی روشن و سیاهی تضاد دارند.
(۴) دریای خون که تشبیه دارد (خون به دریا) و آفتاب به ترتیب استعاره از غروب و شکوه (حکومت خوارزمشاهیان) می‌باشند * در ضمن قرص خورشید به آینه تشبیه شده است (تشبیه پنهان).
۹. گزینه ۴ درست است.
بررسی آرایه‌ها:
(۱) جان‌بخشی: آهوی چشم شخصیت انسانی یافته و شیرگیر نامیده شده است - از طرفی صید هم می‌کند (صید آهوی توام) * جناس ناقص بین شیر و گیر - گیر و مگیر.
(۲) بین آهو (واژه اول - دوم - سوم) و آخرین واژه آهو جناس همسان دیده می‌شود (سه واژه اول نام حیوانی است و آخرین واژه به معنی عیب و نقص) * کنایه ترک آهو چشم به معنی زیبا - شیرگیر به معنی قدرتمند - صید آهوی توام کنایه از تحت سیطره و مجذوب.
(۳) تشبیه: چشم به چشمان آهو (۲ بار) * ترک و آهو (در صید آهو) به ترتیب استعاره از زیبارو و چشم (بیت فاقد ایهام و اغراق است)

۱۰. گزینه ۲ درست است.

بررسی آرایه‌های موجود در هر بیت:

(الف) حسن تعلیل قوی: وقتی انگبین موجود در موم را استخراج می‌کنند، از موم شمع تهیه می‌کنند. شاعر می‌فرماید: چون شیرینی (ایهام تناسب قوی) از من گرفته شده است، من (شمع) چون فرهاد آتش بیقراری بر وجودم افتاده است. (به آرایه‌های ایهام تناسب - تشبیه - استعاره و جناس بیت توجه نمایید).

(ب) هیچ یک از آرایه‌های مورد نظر در این بیت یافت نمی‌شود: آتش عشق: تشبیه - پای تا سر مجازاً وجود.

(ج) طاق در مصراع اول به معنی گنبد هلالی‌شکل - در مصراع دوم ایهام دارد به معنی سقف و گنبد - تک و یگانه به آرایه‌های استعاره (سقف سبز و طاق مینا استعاره از آسمان) و تشبیه ابروی جانان به طاق (سقف) توجه کنید.

(د) طاعت مجازاً عبادت (به نوعی اغراق در بیت مشهود است).

(ه) اغراق در این‌که اشعار حافظ سبب زیبایی گل‌های بهشتی شده است (نسرین و گل مجازاً همه گل‌ها - به تلمیح بیت متوجه باشید).

۱۱. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های منظور:

(۱) دل: مجازاً محبت و عشق * فاقد استعاره

(۲) ندم به اشک تشبیه شده است و فاقد پارادوکس (تضاد هم موجود نیست؛ بین بی‌نیاز و نیازمند تضاد یافت می‌شود)

(۳) هوا در مصراع اول ایهام دارد به معنی آرزو و آه - در مصراع دوم به معنی آرزو و فاقد ایهام است. بین این دو واژه (با اختلاف معنا) جناس تام دیده می‌شود.

(۴) روی مجازاً به معنی پیشانی است * فاقد تشبیه (روی عجز - سر امید اضافه استعاری هستند)

۱۲. گزینه ۴ درست است.

بررسی موارد:

(۱) سه ترکیب اضافی: (خضر راه - آتش محرومی - آب ما) و تنها صفت سروده «همه» همگی درست هستند.

(۲) سه متمم: همه کس - دغا - ظلمات و «نبود به معنی وجود ندارد» فعل غیراسنادی است.

(۳) «غایبانه» تنها قید سروده است و (ببرد) در بیت اول به معنی پیش بردن - دراز کردن و در بیت دوم به معنی از بین بردن می‌باشد.

(۴) مترادف ناله یعنی فغان در سروده موجود است ولی هیچ واژه‌ای با تلفظ دوگانه یافت نمی‌شود.

۱۳. گزینه ۱ درست است.

اجزای دستوری مصراع‌ها:

(الف) برای ملک‌بانان روز و شب نشاید (شایسته نیست) توجه: نقش (روز و شب) با توجه به مصراع دیگر تعیین شده است.

متمم قید فعل

(ب) مگر ز مدت عمر آن چه مانده دریابی (قید و متمم از جرای اصلی جمله نیستند)

قید تردید متمم مفعول فعل

(ج) گر به هر مویی برای تو زبانی باشد (وجود داشته باشد)

حرف رابط وابسته ساز متمم متمم نهاد فعل

(د) ای (منادای محذوف) که دست می‌رسد کاری بکن (نهاد محذوف)

پیوند وابسته ساز فعل کنایی مفعول فعل

۱۴. گزینه ۳ درست است.

دو قید موجود در گزینه‌ها:

(۲) نیکو (۴) چنین شبی (قید زمان) نفسی (قید مقدار)

و اما حذفیات فعل:

(۱) کرامت به سجود (است) - به که وجود (است) هر دو لفظی

(۲) خنک آن کس (باشد) معنایی

(۳) باز (است) معنایی

(۴) رند (هستم) و مست (هستم) و نامه سیاه (هستم) همه لفظی - هزار شکر (می‌گویم) معنایی.

۱۵. گزینه ۲ درست است.

انواع واو:

- (۱) نماز و نیاز - آب دیده و خون جگر: همگی عطف هستند.
- (۲) شیرینی و چربی: عطف - چرب زبانی کن و شیرین سخنی: ربط (فعل محذوف)
- (۳) مقصود و مراد: عطف - خور و خواب: میانوند (در ساختمان یک کلمه حضور می یابد)
- (۴) با سعادت باد و سعادت ...: ربط (فعل محذوف) - رایت منصور و : ربط (فعل محذوف) بخت یار و ...: ربط (فعل محذوف) همگی ربط هستند.

۱۶. گزینه ۱ درست است.

دو مورد قابل توجه: از پی: به معنای برای ← حرف اضافه است. چو: که ادات تشبیه است، حرف اضافه محسوب می شود (مترادف با مانند - بسان - همچو)

۱۷. گزینه ۴ درست است.

همه ابیات به وفاداری به عهد و پیمان اشاره دارند ولی گزینه پاسخ به نقض عهد و وفاداری.

۱۸. گزینه ۲ درست است.

مفهوم گزینه پاسخ و بیت سؤال: حسابرسی به اعمال و پیشگیری از عقوبت بد کارهاست. مفهوم گزینه های دیگر:

- (۱) اعتقاد به معاد و بازگشت اثر کارها
- (۳) تأکید بر بازگشت اثر اعمال
- (۴) امیدواری به عفو خداوند

۱۹. گزینه ۳ درست است.

مفهوم گزینه غلط: نهایت اشتیاق و آرزومندی نسبت به جانان است.

۲۰. گزینه ۴ درست است.

مفهوم عبارت سؤال و گزینه های غیرپاسخ: ارزشمندی و توصیه به فناخت است ولی در گزینه پاسخ به مذمت کار و تلاش و بیهودگی آن، اشاره شده است.

۲۱. گزینه ۱ درست است.

در همه گزینه ها به ارزشمندی و مزایای کار و کوشش توصیه شده است ولی در گزینه پاسخ ضمن توصیه به کار و فعالیت، به بهره مندی از پاداش و برکت الهی در سایه کار و تلاش تأکید شده است.

۲۲. گزینه ۳ درست است.

موضوع این سروده، آفرینش انسان، اعجاب برانگیزی آن و تکریم عقل و موجودات به آن، در آخر، مرگ و بازگشت به مأوا و مسکن اصلی خود می باشد.

۲۳. گزینه ۲ درست است.

در گزینه پاسخ به «نفی غرور و خودبزرگ بینی» اشاره شده است ولی در گزینه های دیگر نتیجه تواضع یعنی «کمال انسان» مشهود است.

۲۴. گزینه ۱ درست است.

مفهوم گزینه ها:

- (۱) بیت اول: ناصبوری عاشق - بیت دوم: توجه دل به غیر از خدا و عدم بهره گیری از انزوا.
- (۲) مشکلات و رنج دنیوی، بر بینش و معرفت افراد می افزاید و مایه تقرب ایشان است.
- (۳) عدم توجه به زرق و برق دنیا و بی اعتمادی به آن.
- (۴) خداگونگی، یافتن خدا در خود و بی نیازی از غیر او.

۲۵. گزینه ۴ درست است.

مفهوم گزینه های دیگر:

- (۱) استفاده از فرصت های زندگی
- (۲) عدم اختیار انسان ها (۳) رفع تیرگی ها از دل سبب تجلی نور خدا می شود.

عربی، زبان قرآن (۲)

۲۶. گزینه ۴ درست است.
(لا تَصْغَرَ ذَكَّ = باتکبر روی گردان مشو)، (مختال فخور = متکبر مغرور)، رد گزینه (۱) ترجمه نادرست (متکبر = زیاده خواه) رد
گزینه (۲) (فخر فروش حيله گر) هیچ یک از مغروران زورگو رد گزینه (۳) (مغرور زورگو) نادرست هستند.
۲۷. گزینه ۲ درست است.
رد گزینه (۳): (که زیبا بوده) نادرست (ملمعات جميله = ملمع های زیبایی) رد گزینه (۴): (داشت) و (می خواندیم)، رد گزینه (۱):
(داشت)، (خواندیم) نادرست هستند.
۲۸. گزینه ۳ درست است.
رد گزینه (۱): (عزم الأمور: کارهای مهم) به صورت مفرد و (مَوْجِزًا = نمونه تربیتی) به صورت جمع، رد گزینه (۲):
(می توانیم)، (کار مهم)، (نمونه ای والا) رد گزینه (۴): (کارهایی بزرگ)، (همیشه)، (برای همه) نادرست هستند.
۲۹. گزینه ۱ درست است.
رد گزینه (۲): (طولانی) نادرست است، رد گزینه ۳ و ۴: (بعده = دوریش)، تفاوت ساختار.
۳۰. گزینه ۳ درست است.
رد گزینه (۱): (فخر فروش) و (دانسته است)، رد گزینه (۲): (فروتنی مؤمن) و (میوه های عقل) (دور خواهد کرد)، رد گزینه (۴):
(دور می شود)، (خواهد دانست) نادرست هستند.
۳۱. گزینه ۲ درست است.
رد گزینه (۱): (المحيط = اقیانوس) نادرست هستند، رد گزینه (۳): (وزیدن باد)، (سطح) و ترکیب دو جمله در یک جمله، رد
گزینه (۴): (باد)، (موج های ویران گر را) به شکل مفعول، در حالی که فعل لازم است.
۳۲. گزینه ۱ درست است.
رد گزینه (۴): ترجمه جمله اسمیه به جمله فعلیه، تفاوت ساختار معنایی و (کمک می کنیم) زائد است، رد گزینه (۳): (بسیار)
نادرست هستند، رد گزینه (۲): (نیز)، (ناهین عن المنکر = بازدارنده زشتی).
۳۳. گزینه ۴ درست است.
رد گزینه (۱): (رَبِّ = چه بسا)، (ابْلَغ = گویاتر) نادرست هستند. رد گزینه (۲): (أَحْسَن = نیکوترین) به صورت (نیکو) رد گزینه
(۳): (خیر = بهترین)، (اهدی = هدیه کرد).
۳۴. گزینه ۱ درست است.
ینفعک به تو سود برسد (رد گزینه ۲)، إلی الله (نزد خدا) در ترجمه نیامده است (رد گزینه ۴)
(ساء = بد شد)، (عَذَبَ = عذاب داد) فعل های لازم هستند که به صورت متعدی ترجمه شده اند. (رد گزینه ۳)
۳۵. گزینه ۲ درست است.
رد گزینه های ۱ و ۳: (سوف) و (سینزل) دلالت بر زمان استقبال دارد. رد گزینه (۳): (تنزل) به صورت مؤنث آمده در حالی که فاعل
آن (الَّذین) مذکر است و نیز (حَلَّتْ عَلَیک) معادل دقیق تری می باشد.
- ترجمه درک مطلب:**
- «کشاورز فقیری با همسرش زندگی می کرد، و در مزرعه کوچکی از صبح تا شب کار می کرد، همسر کشاورز او را در کارهای
مزرعه کمک می کرد و کره هم درست می کرد. کشاورز از روستا به شهر می رفت تا قالب های کره را به فروشنده بفروشد؛ و به
جای پول، شکر و روغن ها و چای از فروشنده دریافت می کرد و به خانه اش باز می گشت. یک روز، فروشنده با دقت به قالب های
کره را ملاحظه کرد و با خودش گفت: «من همیشه به کشاورز اعتماد می کنم، ولی این بار باید وزن قالب ها را آزمایش کنم»؛ و
خواست که آن ها را وزن کند اما بسیار تعجب کرد زیرا دریافت هر قطعه از کره را به جای اینکه یک کیلو باشد، مساوی نهصد
گرم است. هفته بعد، زمانی که کشاورز بنا بر عادت، برای فروش کره ها آمد، فروشنده با عصبانیت از او استقبال کرد و آنچه که
دیده بود برایش خبر داد. کشاورز با ناراحتی زیاد به او جواب داد: «درباره من گمان بد نبر ای آقایم! زیرا من مرد فقیری هستم
و در خانه ام ترازویی ندارم، و به همین دلیل هنگامی که یک کیلو شکر از تو می گیرم آن را در کف یک دست قرار می دهم و

کره را در کف دست دیگر!»

۳۶. گزینه ۳ درست است.

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) دشمنی عاقل بهتر از دوستی نادان است. (۲) بهترین مردم کسی است که به مردم سود برساند.
(۳) چاه مکن بهر کسی اول خودت، دوم کسی. (۴) آزموده را آزمودن خطاست.

۳۷. گزینه ۲ درست است.

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) کشاورز هر روز به روی زمین کار می‌کرد. (۲) فروشنده یک کیلو شکر می‌فروخت.
(۳) همسر کشاورز، کره درست می‌کرد. (۴) فروشنده در شهر زندگی می‌کرد.

۳۸. گزینه ۴ درست است.

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) مرد فقیر در خانه‌اش، ترازو داشت. (۲) کشاورز هر ماه از روستا به شهر مسافرت می‌کرد.
(۳) فروشنده هر بار با عصبانیت، مرد فقیر را می‌پذیرفت. (۴) کشاورز ۹۰۰ گرم شکر، دریافت می‌کرد.

۳۹. گزینه ۱ درست است.

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) هر قطعه کره مساوی ۹۰۰ گرم بود.
(۲) کشاورز هر آنچه از منزل احتیاج داشت، به جای پول دریافت می‌کرد.
(۳) فروشنده نسبت به کشاورز بدگمان نبود.
(۴) فروشنده به جای اینکه قالب‌های کره را به کشاورز بفروشد، از او می‌خرید.

۴۰. گزینه ۱ درست است.

رد گزینه (۲): (باب افعال)، رد گزینه (۳): (لازم) درست نیستند، رد گزینه (۴): (الفلاح) فاعل نیست.

۴۱. گزینه ۲ درست است.

رد گزینه ۱: (مفعول)، رد گزینه (۳): (مبنی) درست نیستند، رد گزینه (۴): (باب افعال) و (مضاف).

۴۲. گزینه ۴ درست است.

رد گزینه (۱): (باب افعال)، رد گزینه (۲): (مصدره: تسلیم) نادرست هستند، رد گزینه (۳): (ثلاثی مجرد) (لازم).

۴۳. گزینه ۱ درست است.

(السکوت) مضاف الیه و مجرور است.

۴۴. گزینه ۳ درست است.

گزینه (۱): (یحذرنی)، گزینه (۲): (منی)، گزینه (۴): (یسحبنی) دارای نون وقایه هستند.

۴۵. گزینه ۳ درست است.

رد گزینه (۱): (العلم) مفعول و منصوب، رد گزینه (۲): (تتعلمون) جمع مذکر مخاطب می‌باشد، رد گزینه (۴): (تعلموا) فعل أمر جمع مذکر مخاطب است.

۴۶. گزینه ۴ درست است.

گزینه (۱): (معلم) و (منتظر) اسم فاعل هستند، رد گزینه (۲): (منافع) جمع مکسر، رد گزینه (۳): (مکارم) جمع تکسیر (مفرده: مکرمه) و مصدر

۴۷. گزینه ۲ درست است.

تنها در گزینه سوم (خیر) مبتدا و مرفوع است و در باقی گزینه‌ها اسم تفضیل خبر است.

۴۸. گزینه ۱ درست است.

رد گزینه‌های ۲ و ۴: اسم فاعل و اسم مفعول، رد گزینه (۳): اسم فاعل و اسم مفعول نادرست هستند.

۴۹. گزینه ۳ درست است.

رد گزینه (۱): (المقاتلون) اسم فاعل است، رد گزینه (۲): (المستبد) اسم فاعل است، و تنها گزینه (۳) با توجه به معنا، اسم مفعول است، رد گزینه (۴): (مقبول) اسم مفعول از ثلاثی مجرد است.

۵۰. گزینه ۴ درست است.

رد گزینه (۱): (الأمکن)، رد گزینه (۲): (الأصفر) نادرست هستند، رد گزینه (۳): (الأحمر) در معنای اسم تفضیل نیستند.

دین و زندگی (۲)

۵۱. گزینه ۱ درست است.

نام دیگر نیازهای غریزی، نیازهای طبیعی است. اما نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی او نمی‌شود ..... انسان نیازهای دیگری دارد که برآمده از سرمایه‌های ویژه‌ای است که خداوند به او عطا کرده است، پاسخ به این نیازهای اساسی است که سعادت انسان را تضمین می‌کند. (صفحه ۷)

۵۲. گزینه ۲ درست است.

تنها موارد بیان شده در گزینه (۳) جزو گروه نیازهای غریزی و یا طبیعی انسان است. (صفحه ۷)

۵۳. گزینه ۴ درست است.

زمانی که انسان از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد خود را با نیازهای مهم‌تری روبه‌رو می‌بیند: (۱) شناخت هدف زندگی (۲) درک آینده خویش (۳) کشف راه درست زندگی (صفحه ۷ و ۸)

۵۴. گزینه ۱ درست است.

شعر «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود؟» مربوط به موضوع و دغدغه مهم انسان در خصوص درک آینده خویش است. (صفحه ۷ و ۸)

۵۵. گزینه ۳ درست است.

پاسخ به سؤال‌های اساسی باید حداقل دو ویژگی داشته باشد: الف) کاملاً درست و قابل اعتماد باشد. ب) همه‌جانبه باشد.

۵۶. گزینه ۴ درست است.

با توجه به این دو ویژگی کسی می‌تواند پاسخ صحیح این سؤال‌ها را بدهد که: (۱) آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و نیز فردی و اجتماعی او داشته باشد.

(۲) همچنین بداند که انسان‌ها پس از مرگ چه سرنوشتی دارند و دقیقاً چه عاقبتی در انتظار آن‌هاست؟ (صفحه ۹)

۵۷. گزینه ۲ درست است.

فطرت به معنای نوع آفرینش است. وقتی از فطرت انسان سخن می‌گوییم، منظور آفرینش خاص انسان و ویژگی‌هایی است که خداوند در اصل آفرینش وی قرار داده است. (صفحه ۱۸)

۵۸. گزینه ۳ درست است.

پس هدایت یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است.

﴿قَالَ رَبَّنَا اَعْطِ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدِ﴾ (طه آیه ۵۰) (صفحه ۱۰)

۵۹. گزینه ۱ درست است.

به سبب این ویژگی‌های مشترک (فطرت) میان انسان‌ها، خداوند یک برنامه کلی به انسان‌ها ارزانی داشته تا آنان را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده است، برساند. این برنامه اسلام نام دارد..... (صفحه ۱۸)

۶۰. گزینه ۲ درست است.

در بخش تدبر در قرآن و آیه ۱۹ آل عمران می‌خوانیم؛ قطعاً دین نزد خدا اسلام است و اهل کتاب در آن راه مخالفت نپیمودند مگر پس از آنکه به حقانیت آن آگاه شدند آن هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت. (صفحه ۱۷)

۶۱. گزینه ۴ درست است.
امام کاظم(ع) در ادامه فرمایش خود به هشام ابن حکم می‌فرماید: «کسانی این پیام (پیام الهی) را بهتر می‌پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند و آنان که در تعلق و تفکر برترند ..... (صفحه ۱۰)
۶۲. گزینه ۱ درست است.
پرسش منفی است و همه انسان‌ها ویژگی‌های فطری مشترکی دارند، از جمله دوست داشتن فضایل اخلاقی، گریزان بودن از فنا و نابودی و برخورداری از سرمایه تفکر و قدرت اختیار .... بنابراین گزینه (۳) جزو این امور مشترک نیست. (صفحه ۱۸)
۶۳. گزینه ۳ درست است.
پیامبر (ص) می‌فرماید: ما پیامبران، مأمور شده‌ایم که با مردم به اندازه عقلشان سخن بگوییم. (صفحه ۱۹)
۶۴. گزینه ۴ درست است.
لازمه ماندگاری یک پیام تبلیغ دائمی و مستمر آن است. پیامبران الهی با ایمان استوار و تلاش بی‌مانند در طول زمان‌های مختلف دین الهی را تبلیغ می‌کردند. (صفحه ۱۹)
۶۵. گزینه ۲ درست است.
خداوند در آیه ۱۳۶ بقره می‌فرماید: بگوئید ما به خدا و آنچه بر ما نازل شده ایمان آوردیم و به آنچه بر ابراهیم، اسماعیل، اسحاق، یعقوب و پیامبرانی که از نسل یعقوب نازل شده و به آنچه بر موسی و عیسی نازل شده، و به آنچه که به همه پیامبران از جانب خدا داده شده است، میان هیچ‌یک از ایشان فرقی نمی‌گذاریم و تسلیم او هستیم. (صفحه ۳۲ و ۳۳)
۶۶. گزینه ۳ درست است.
تعیین امام معصوم از طرف خداوند سبب شد که مسئولیت‌های پیامبر(ص) به جز دریافت وحی ادامه یابد و جامعه کمبودی از جهت رهبری و هدایت نداشته باشد.
۶۷. گزینه ۱ درست است.
ممکن است پیروان پیامبران گذشته از آمدن پیامبر جدید آگاه نشوند، چنین افرادی نزد خداوند عذر دارند و اگر مطابق دین خود عمل کرده باشند، پاداش خود را می‌گیرند. (صفحه ۳۴)
۶۸. گزینه ۲ درست است.
در عصر نزول قرآن با اینکه مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند، اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می‌توانستند کامل‌ترین برنامه زندگی را دریافت کنند. (صفحه ۲۹)
۶۹. گزینه ۴ درست است.
یکی از عوامل بی‌نیازی از آمدن پیامبر جدید، حفظ کتاب آسمانی از تحریف است. اما تشخیص اینکه در چه زمانی مردم به مرحله‌ای می‌رسند که می‌توانند کتاب آسمانی خود را حفظ کنند در توانایی انسان نیست و فقط خدا از چنین علمی برخوردار است. (صفحه ۲۹)
۷۰. گزینه ۱ درست است.
قرآن کریم کارهای خارق‌العاده‌ای را که پیامبران برای اثبات ارتباط خود با خداوند و علامت نبوت خود ارائه می‌دادند را «آیت» می‌نامد. (صفحه ۴۱)
۷۱. گزینه ۳ درست است.
توجه اسلام به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت موجب می‌شود که متخصصان دین بتوانند از دورن اسلام با توجه به نیازهای جدیدی که در جامعه به وجود می‌آید قوانین مورد نیاز را درباره بانکداری و .... استخراج کنند و در اختیار مردم قرار دهند. (صفحه ۳۰)
۷۲. گزینه ۴ درست است.
پیامبر اکرم(ص) فرموده است ﴿لَا ضَرَّ وَ لَا ضَرَّ فِي الْإِسْلَامِ﴾ این سخن به صورت یک قاعده درآمده و بسیاری از مقررات اسلامی را کنترل و تنظیم می‌کند. (صفحه ۳۱)

۷۳. گزینه ۲ درست است.

خداوند در آیه ۸۵ سوره آل عمران می‌فرماید:

و هر کس دینی جز اسلام اختیار کند هرگز از او پذیرفته نخواهد شد و او در آخرت از زیانکاران خواهد بود. (صفحه ۳۳)

۷۴. گزینه ۳ درست است.

در زمان حضرت موسی(ع) سحر و جادو و در زمان حضرت عیسی(ع) شاخه‌های علم از جمله پزشکی رواج داشت. (صفحه ۴۱)

۷۵. گزینه ۱ درست است.

انسجام درونی در عین نزول تدریجی قرآن کریم یکی از ابعاد اعجاز محتوایی آن است از این رو دیده می‌شود گاه نوشته‌های اولیه یک دانشمند با دوران پختگی او متفاوت بوده و نیاز به اصلاح دارد. (صفحه ۴۵)

معارف و اقلیت‌های دینی

۵۱. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۲۴: «گریز از عقل» عامل اصلی رویگردانی انسان از حقایق، از جمله وجود خداوند یکتا و خالق جهان است.

۵۲. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۱۰: حوزه تحقیق و مطالعه علوم تجربی تنها طبیعت مادی است و به همین جهت از اظهارنظر درباره بود و نبود موجودات غیرمادی (ماورای طبیعت) ناتوان است. به عبارت دیگر، موضع علوم تجربی در برابر موجودات غیرمادی، موضع «نمی‌دانم» است. ... یعنی علوم گوناگون نه تنها تاکنون نتوانسته‌اند وجود خدا و روح و غیره را انکار نمایند، بلکه از این پس نیز نخواهند توانست چنین ادعایی نمایند؛ زیرا اصولاً انکار خدا در حد توانایی علوم نیست و دامن علم برای همیشه از آلودگی به این قبیل ادعاها پاک خواهد بود.

۵۳. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۱۶: پدیده چیزی است که وجودش وابسته به عوامل دیگر است؛ به‌طوری‌که اگر آن عوامل نباشند یا از بین بروند، آن پدیده نیز از بین خواهد رفت.

باید توجه داشت که انکار موجودات غیرمحسوس لازمه طرز تفکر علمی نیست و حواس ما در از درک بی واسطه بسیاری از موجودات مادی (مثل اشیا بسیار بزرگ یا بسیار کوچک) ناتوان است و نیز انسان موجودی متشکل از بعد مادی و معنوی است و لذا قادر به درک موجودات غیرمادی (اثبات یا انکار) نیز هست.

۵۴. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۲۰: چه خداشناسان و چه ماده‌گرایان هر دو در نهایت به موجودی که بی‌نیاز از علت باشد، معتقدند و این بدان معناست که در هر حال از پذیرفتن موجود بدون علت چاره‌ای نیست.

۵۵. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۲۱: موجود بی‌علت باید موجودی باشد که برخلاف ماده و طبیعت، هیچ‌یک از خصوصیات پدیده بودن را نداشته باشد و چون موجودات مادی، بدون شک همه پدیده‌اند، لذا موجود بدون علت که خود علت همه پدیده‌هاست، مادی نیست و هیچ‌یک از آثار پدیده را نیز همراه خود ندارد و آن خداست. باید توجه داشت که به جز خداوند، موجودات غیرمادی دیگری نیز وجود دارند که پدیده هستند؛ بنابراین گزینه‌ای که می‌گوید «هیچ موجود غیرمادی، پدیده نیست»، نادرست است.

۵۶. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۸ و ۹: برای اینکه حواس مان قادر به درک چیزی باشد، باید آن شیء بتواند بر روی حواس ما تأثیر گذارد و برای اینکه چیزی بتواند بر روی حواس انسان اثر گذارد، باید جنبه مادی داشته باشد. یعنی تنها موجودات مادی هستند که بر روی حواس ما اثر می‌گذارند و ما را از وجود خود آگاه می‌سازند. در مورد موجودات مادی نیز اگر این اثر چنان ناچیز باشد که برای ما نامحسوس باشد، باز هم ما قادر به درک آن نخواهیم بود؛ مثلاً تأثیری که یک عدد الکترون بر روی چشم ما می‌گذارد، چون بسیار ناچیز و در نتیجه نامحسوس است، ما قادر به دیدن آن نیستیم.

۵۷. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۲۴: یکی از عوامل مهمی که سبب گریز از حقایق شده و سبب گم کردن راه می‌شود، پیروی از امیال و هوس‌ها و مقدم داشتن آن بر حقیقت است. بدین معنی که در موارد زیادی چون پذیرفتن حقیقت با منافع شخصی و گروهی و یا انواع تعصبات و پیش‌داوری‌های انسان برخورد پیدا می‌کند، از پذیرفتن آن طفره می‌رود و عملاً حقیقت را فدای خودخواهی‌ها و هوس‌های خود می‌گرداند؛ اینجاست که سقوط انسان از مرتبه انسانیت و حق‌پرستی آغاز می‌گردد و راه تکامل فکری و معنوی به روی انسان بسته می‌شود.

باید توجه داشت که بخش دوم پاسخ در گزینه‌های نادرست، یعنی «فدا شدن حقیقت در پای خودخواهی‌های انسان» در واقع تکرار سؤال است.

۵۸. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۲۴: یکی از عوامل مهمی که سبب گریز از حقایق شده و سبب گم کردن راه می‌شود، پیروی از امیال و هوس‌ها و مقدم داشتن آن بر حقیقت است. بدین معنی که در موارد زیادی چون پذیرفتن حقیقت با منافع شخصی و گروهی و یا انواع تعصبات و پیش‌داوری‌های انسان برخورد پیدا می‌کند، از پذیرفتن آن طفره می‌رود و عملاً حقیقت را فدای خودخواهی‌ها و هوس‌های خود می‌گرداند؛ اینجاست که سقوط انسان از مرتبه انسانیت و حق‌پرستی آغاز می‌گردد و راه تکامل فکری و معنوی به روی انسان بسته می‌شود. هرگاه انسان به جای توجه به منافع شخصی، به دنبال کشف و شناخت حقیقت بودند و به جای خودپرستی راه حق‌پرستی را در پیش می‌گرفتند، دیگر چه دلیلی داشت که انسان‌ها به گروه‌های مختلف تقسیم شوند و هریک به راه خود رود. علت اصلی بروز اختلافات فکری و اعتقادی انسان‌ها را باید در همین جایگزینی خودپرستی به جای حق‌پرستی جستجو کرد.

۵۹. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۲۵: کسی که در گرداب شهوات و بی‌بندوباری غوطه‌ور می‌شود، تردیدی نیست که هرگز نمی‌تواند با وجود چنان آلودگی‌هایی به حقایق ارزنده و والایی چون شناخت خالق و ایمان به روز حساب دست یابد. گام نهادن در عالم خداپرستی علاوه بر اینکه سلامت عقل را می‌طلبد، پیش از آن و حتی بیش از آن، محتاج سلامت قلب و پاکی دل است. روح بی‌آلایش خودبه‌خود گرایش به سوی خداپرستی دارد، اما دل‌های آلوده، هرگز صلاحیت درک حقیقت باعظمتی چون مبدا هستی را ندارد.

۶۰. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۲۵: در تعالیم دینی آمده است که چون کسی تن به معصیتی می‌دهد و تسلیم هوای نفس خود می‌شود، لکه سیاهی در دل او می‌افتد. با تکرار معاصی، آن لکه فزونی می‌یابد تا آنجا که سرانجام همه دل را فرا می‌گیرد. در این صورت است که دیگر استعداد درک حقایق معنوی را از دست می‌دهد و به تاریک‌خانه‌ای تبدیل می‌شود که جز امیال حیوانی در آن جای نمی‌گیرد. به همین جهت است که در بیشتر موارد نخست انحراف از اصول اخلاقی و تن در دادن به خواهش‌های نفسانی و لذات مادی (مادیگری اخلاقی) صورت می‌پذیرد و همین امر، زمینه را برای توجه به معنویات و اعتقاد به غیب از بین می‌برد.

۶۱. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۲۶: ناگفته پیداست که هرگز چنین فردی (منحرف از اصول اخلاقی) اظهار نخواهد کرد که چون اعتقاد به خدا را مخالف بی‌بندوباری‌های خود یافته، از آن روی برتافته است، بلکه سعی خواهد کرد که برای این اعتقاد خود دلیل و منطق بتراشد و حتی اعتقاد به خدا را مخالف عقل و منطق و طرز تفکر علمی قلمداد نماید.

صفحه ۲۵: گام نهادن در عالم خداپرستی علاوه بر اینکه سلامت عقل را می‌طلبد، پیش از آن و حتی بیش از آن، محتاج سلامت قلب و پاکی دل است.

۶۲. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۲۶: وقتی انبیا برای نجات بشریت از جانب خداوند به پیامبری برگزیده شدند، کسانی که نمی‌توانستند محیط آلوده خود را رها کنند یا از منافع و تعصبات و مقامات خود دست بردارند، به مخالفت با آن‌ها می‌پرداختند. (آزمایش الهی مربوط به مقدس‌مآبان است).

۶۳. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۲۶: مقدس مآبانی که خود را بندگان خاص خدا می دانستند، چون مرحله آزمایش الهی پیش آمد، نتوانستند پا روی تمایلات نفسانی و خودخواهی خود گذارند و تسلیم حقیقت شوند.

۶۴. گزینه ۴ درست است.

صفحات ۲۶ تا ۲۸: با توجه به مطالبی که در این صفحات (ذیل عنوان های عقده های روانی و فقر اقتصادی) آمده، فقط گزینه «افتادن به دام مکتب های مدعی مبارزه با فقر و بهره کشی» نقشی در ایجاد عقده های روانی ندارد و این گزینه، در واقع یکی از واکنش های کسی است که از این عقده ها رنج می برد.

۶۵. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۲۷: چنین کودکی (که از عقده های روانی رنج می برد) وقتی به سن جوانی می رسد، اگر از طرف مربیان واقعی تحت تربیت قرار نگیرد و آگاهی های لازم را کسب نکند، چه بسا یکسره از دین و خدا رویگردان شود و حتی نوعی تعصب ضد دینی در او به وجود آید که باعث شود ندانسته به طرف کسانی یا مکتب هایی جذب گردد که به مخالفت و دشمنی با مذهب می پردازند؛ بدون آنکه در درستی یا نادرستی گفتار و رفتار آن ها دقت و توجه کافی نماید. باید توجه داشت که تمام گزینه ها می توانند عامل این گرایش باشند، اما وجود غیر قید «کور کورانه» و نیز ویژگی «دشمنی» نقش عقده های روانی را در اولویت قرار می دهد.

۶۶. گزینه ۳ درست است.

صفحات ۲۷ و ۲۸: چه بسا افرادی که در خانواده های فقیر به دنیا آمده و در تمام مراحل کودکی و نوجوانی طعم تلخ فقر و تنگدستی و محرومیت را کشیدند (تاثیر مستقیم) یا حتی خود در خانواده های تنگدست بزرگ نشده اند، اما آثار شوم محرومیت و بی چیزی را در مردم محروم و ستمدیده مشاهده نموده اند و به سبب وجود عواطف تند و شدید انسانی، همواره از این جهت رنج برده اند. همین رنج دائمی که از دیدن آثار فقر و بهره کشی در جامعه به وجود آمده، حساسیت روحی شدیدی، به صورت عقده روانی در آن ها ایجاد کرده است.

۶۷. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۲۸ و ۲۹: یکی دیگر از عواملی که سبب روگردانی عده ای از ایمان به خدا می گردد، این است که این عده در دوران نوجوانی پاره ای مطالب را در اثبات وجود خدا یا سایر معارف دینی از افراد غیر متخصص می گیرند که از استحکام علمی و عقلی کافی برخوردار نیست. این قبیل مطالب که ظاهراً به عنوان دلایل خداشناسی عرضه می شود، ممکن است افراد ناآگاه یا کم اطلاع را به طور موقت قانع و راضی گرداند، اما به تدریج که این افراد بر دامنه معلومات خود می افزایند، متوجه بی اساس بودن این قبیل مطالب می گردند. اینجاست که ممکن است شخص به تصور اینکه دلایل خداشناسی همگی از این قبیل است، بدون تأمل کافی در موضوع، پشت پا بر معتقدات خویش زند. بنابراین می توان گفت یکی از عواملی که گاهی منتهی به روگردانی از خدا می شود، اظهارات نادرست افراد ناوارد و غیر متخصص در دفاع از حقایق دینی و الهی است. باید توجه داشت که گزینه مورد نظر، اگرچه درست است، اما در زمره آموزش نیست!

۶۸. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۲۹: یکی دیگر از عواملی که سبب می شود بعضی افراد به انکار خدا بپردازند، داشتن تصور نادرست از خداست؛ بدین معنی که شخص تصویری از خدا را برای خود درست کرده و سپس به انکار آن می پردازد، غافل از اینکه چیزی را که انکار کرده است نه خدای واقعی، بلکه یک موجود خیالی و موهوم است. (این فضا نوردان نیز خدا را موجودی مادی که احتمالاً در آسمان حضور دارد، تصور کرده و به انکار آن پرداخته اند!)

۶۹. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۳۰: با توجه به این نتیجه که انتخاب عقیده و مکتب باید با دقت و آگاهی کامل صورت پذیرد، اهمیت افزایش قدرت تفکر به خودی خود روشن می شود.

۷۰. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۳۰: یکی از هدف های تعلیم و تربیت دینی، تقویت مبانی فکری و از بین بردن ضعف ها است. ضعف و ناتوانی فکری، زمینه را برای رشد ایدئولوژی های رنگارنگ فراهم می آورد و به عده ای فرصت طلب امکان می دهد تا از این راه به نوایی برسند.

۷۱. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۳۰: بعضی از منکرین خدا برای اینکه عده‌ای ساده‌اندیش را از خدا و مذهب دور سازند، اظهار می‌دارند که خداشناسی اختراع طبقه ثروتمند است و به همین علت، بیشتر خداشناسان را فقرا تشکیل می‌دهند. بعضی دیگر آن را اختراع طبقه فقرا و محرومین برای محدود ساختن قدرتمندان معرفی می‌نمایند؛ اینان سعی دارند با این قبیل اظهارات، خداشناسی را خالی از حقیقت جلوه دهند و با این بهانه‌ها از پذیرفتن خدا سر باز زنند.

۷۲. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۳۱: همین‌طور است که در مورد فرضیه داروین که مادیون برای انکار خدا آن را بهانه قرار داده‌اند؛ در صورتی که بین این فرضیه (حتی به فرض اگر درست هم بوده باشد) و انکار خدا هیچ‌گونه ارتباطی وجود ندارد و به‌طوری که در درس‌های سال قبل گفته‌ایم، هرگز نمی‌توان از این فرضیه برای انکار خدا سود جست. باید توجه داشت که این فرضیه نه به دلیل ثابت شدن یا نشدن، صلاحیت انکار خداوند را ندارد، بلکه اصولاً ارتباطی با بحث انکار خداوند ندارد.

۷۳. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۳۱: شرط اول برای نجات و سعادت انسان این است که در انتخاب معتقدات خویش از هرگونه سهل‌انگاری و غرض‌ورزی پرهیز نماید و هیچ مطلبی را از هیچ‌کس بدون دلیل کافی نپذیرد، فریب نام و آوازه شخصیت‌ها و گروه‌ها و مکتب‌ها را نخورد و در تمام موارد، پیرو عقل و منطق باشد.

۷۴. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۲۵: در بیشتر موارد، نخست انحراف از اصول اخلاقی و تن در دادن به خواهش‌های نفسانی و لذات مادی (مادیگری اخلاقی) صورت می‌پذیرد و همین امر، زمینه را برای توجه به معنویات و اعتقاد به غیب از میان می‌برد؛ در نتیجه شخص از دین و خدا روگردان می‌شود و عملاً به انکار خدا می‌پردازد (مادیگری عقیدتی).

۷۵. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۳۰: «خداشناسی» نه‌تنها هیچ‌گونه اثرات منفی نسبت به فرد و جامعه ندارد، بلکه هیچ امری در زندگی انسان به این اندازه از ارزش و اهمیت برخوردار نیست.

انگلیسی (۲)

۷۶. گزینه ۲ درست است.

صفت **little** به معنی مقدار خیلی کم یا ناچیز می‌باشد و مفهوم منفی دارد و به جمله معنی منفی می‌دهد. همچنین **little** قبل از اسم غیرقابل شمارش به کار می‌رود. **a little** به معنی مقداری کمی است و جنبه مثبت دارد و قبل از اسم غیرقابل شمارش به کار می‌رود. **a lot of** و **much** برای اسم غیرقابل شمارش به کار می‌رود و به معنی مقدار زیاد می‌باشد. توجه: **a lot of** همچنین به تعداد زیاد می‌باشد و برابر با **many** است و قبل از اسم قابل شمارش جمع به کار می‌رود.

۷۷. گزینه ۳ درست است.

a few به معنی تعداد کمی و قبل از اسم قابل شمارش جمع به کار می‌رود و جنبه مثبت دارد ولی **few** به معنی تعداد خیلی کم و یا هیچ می‌باشد و به جملات معنی منفی می‌دهد. درباره **a lot of** و **many** در سؤال ۷۶ توضیح داده شده است.

۷۸. گزینه ۲ درست است.

اسم **bread** (نان) یک اسم غیرقابل شمارش می‌باشد و هرگز با **s** جمع بسته نمی‌شود و برای جمع بستن کلمه **bread** از کلمه **loaf** (قرص نان) استفاده می‌شود.

a loaf of bread / Two loaves of bread

دو قرص نان یا دو عدد نان / یک قرص نان

۷۹. گزینه ۱ درست است.

صفت **any** به معنی هیچ قبل از اسم قابل شمارش و غیرقابل شمارش در جملات منفی و سؤالی به کار می‌رود.
قید **hardly** یک قید تکرار منفی است و به جملات معنی منفی می‌دهد و به معنی به‌ندرت یا به سختی می‌باشد.

۸۰. گزینه ۴ درست است.

A: آیا واقعاً اعتقاد دارید که در کره ماه آب وجود دارد؟

B: فکر نمی‌کنم این‌چنین باشد. هیچ آب یا حیاتی در ماه وجود ندارد.

(۱) محافظت کردن (۲) ملاقات کردن (۳) تصور کردن (۴) وجود داشتن

۸۱. گزینه ۳ درست است.

دیروز به سینما رفتم و شگفت‌انگیزترین فیلم را دیدم و بنابراین می‌خواهم آن را دوباره تماشا کنم.

(۱) قوی، نیرومند (۲) سلیس، روان (۳) شگفت‌انگیز، عالی (۴) کامل، مطلق

۸۲. گزینه ۱ درست است.

هر سال یک جشنواره خیلی خوبی در این شهر وجود دارد و هزاران نفر از سنین و مناطق مختلف برای این رویداد هیجان‌انگیز جمع می‌شوند.

(۱) مناطق (۲) ارزش‌ها (۳) سهام (۴) توانایی‌ها

۸۳. گزینه ۴ درست است.

شب گذشته یک بشقاب از دست مادرم افتاد هنگامی که در آشپزخانه مشغول شستن ظروف بود، خوشبختانه آن نشکست.

(۱) به‌ندرت (۲) صادقانه (۳) مکرراً (۴) خوشبختانه

۸۴. گزینه ۲ درست است.

فرهنگ‌های مختلف در کشورهای مختلف در سراسر دنیا وجود دارد، بنابراین باید سعی کنیم به آن‌ها احترام بگذاریم، مهم نیست که آن‌ها چقدر متفاوت هستند.

(۱) اهدا کردن / تعجب (کردن) (۲) احترام گذاشتن / مهم (بودن)

(۳) ارتباط برقرار کردن / مهم، موضوع، اهمیت (۴) مبادله کردن / تجربه

۸۵. گزینه ۱ درست است.

تا سن دو سالگی، اکثریت بچه‌ها ارتباط کلامی را آغاز کرده‌اند و سعی می‌کنند به جای ژست یا حرکات بدنی از کلمات بیشتری استفاده می‌کنند.

(۱) ارتباط برقرار کردن (۲) وجود داشتن

(۳) تصور یا خیال کردن (۴) تغییر کردن، تفاوت داشتن

۸۶. گزینه ۳ درست است.

زمانی که مردم در پارک پیاده‌روی می‌کنند، آن‌ها باید سعی کنند از چمن فاصله بگیرند.

(۱) خاموش کردن (وسایل برقی) (۲) خاموش کردن (سیگار یا

آتش)

(۳) فاصله گرفتن، دوری کردن (۴) رها کردن، ترک کردن

۸۷. گزینه ۲ درست است.

نمی‌توانم تصور کنم چطور یک نمره خوبی در درس فیزیک گرفتم زیرا آن را خیلی خوب مطالعه نکرده بودم.

(۱) محافظت کردن (۲) تصور کردن، خیال کردن (۳) مبادله کردن (۴) عوض کردن

۸۸. گزینه ۴ درست است.

(۱) ذخیره کردن، نجات دادن (۲) باعث شدن (۳) محافظت کردن (۴) توسعه دادن

۸۹. گزینه ۱ درست است.

(۱) ذهن (۲) حقیقت (۳) وجود، هستی (۴) تجربه

۹۰. گزینه ۳ درست است.

Who به معنی که است. وقتی که قبل از اسم شخص به کار می‌رود و بعد از **who** فعل بکار می‌رود و حالت فاعلی دارد و به‌عنوان یک کلمه ربطی می‌باشد **who** به معنی چه کسی به‌عنوان یک کلمه سؤالی می‌باشد.
Whose به معنی که می‌باشد که بین دو اسم قرار می‌گیرد و به‌عنوان یک کلمه ربطی می‌باشد. **whose** در اول جمله به معنی مال چه کسی و یک کلمه سؤالی می‌باشد.

۹۱. گزینه ۴ درست است.

(۱) زیاد، افزایش یافته
(۲) هیجان‌انگیز
(۳) با تجربه
(۴) عمل کردن، کار کردن، عمل‌کننده

۹۲. گزینه ۲ درست است.

(۱) جمع‌آوری کردن
(۲) درست کردن، خلق کردن
(۳) نگه داشتن
(۴) پیوستن، ملحق شدن

۹۳. گزینه ۴ درست است.

- ایده اصلی متن چیست؟
- مقدار خوابی که انسان‌ها نیاز دارند.

۹۴. گزینه ۳ درست است.

براساس متن، تعداد مناسب ساعات برای مردم براساس سن آن‌ها دقیقاً یکسان نیست.

۹۵. گزینه ۱ درست است.

- منظور نویسنده با گفتن عبارت **that long** در پاراگراف اول چیست؟
- طولانی‌تر از ۷ ساعت خواب در شب

۹۶. گزینه ۲ درست است.

نویسنده با کدام‌یک از جملات زیر با احتمال بیشتر موافق است؟
- کودکان و نوجوانان به‌طور کلی بیش از ۷ تا ۹ ساعت خواب در هر روز نیاز دارند.

۹۷. گزینه ۴ درست است.

- ایده اصلی پاراگراف ۲ چیست؟
- شیوه نگهداری غذا

۹۸. گزینه ۱ درست است.

در پاراگراف ۲ نقش مثال در جمله «انگورها به کشمش و آلو به آلو خشک تبدیل می‌شود» چیست؟

۹۹. گزینه ۴ درست است.

معنی کلمه **preserve** (نگهداری کردن) که در متن خط کشیده است به معنی نگهداری کردن و مترادف با ذخیره کردن یا نگه داشتن.

۱۰۰. گزینه ۳ درست است.

متن با بیشترین احتمال یک بحث از ..... ادامه خواهد داد.
- شیوه‌های دیگر نگهداری غذا در مکان‌های سرد را

ریاضی و آمار (۲)

۱۰۱. گزینه ۲ درست است.

گزاره جمله‌ای خبری است که درست یا نادرست باشد، اگرچه درستی یا نادرستی آن بر ما معلوم نباشد.
دشوار بودن یا نبودن، خوب بودن یا خوب نبودن و منظم بودن یا نبودن بیان حالت و در افراد مختلف متفاوت است. پس این‌گونه جملات خبری نیستند و در نتیجه گزاره نیستند.

۱۰۲. گزینه ۴ درست است.

$$\sim q \Rightarrow \sim P \equiv P \Rightarrow q$$

$$(P \Rightarrow q) \wedge (P \Rightarrow q) \equiv P \Rightarrow q \not\equiv P \Leftrightarrow q$$

۱۰۳. گزینه ۱ درست است.

$$(P \wedge q) \vee \sim (P \vee q) \equiv P \Leftrightarrow q$$

هم‌ارز نقیض آن نیست. بقیه گزینه‌ها هم‌ارز $(P \Leftrightarrow q) \sim$ هستند.

۱۰۴. گزینه ۲ درست است.

درست $\rightarrow q$ درست P و درست $\rightarrow P \Rightarrow q$ درست $(P \Rightarrow q) \wedge P$

نادرست $\rightarrow \sim q$

بنابراین: نادرست $\Rightarrow \sim q$ درست $[(P \Rightarrow q) \wedge P]$

در نتیجه نمی‌تواند گزاره‌ای همواره درست باشد.

۱۰۵. گزینه ۳ درست است.

نادرست $P \vee r$ و درست $P \Rightarrow q$ نادرست $(P \Rightarrow q) \Rightarrow (P \vee r)$

نادرست $\rightarrow P$ درست $P \Rightarrow q$ و نادرست q

نادرست $\rightarrow r$ نادرست $P \vee r$ و نادرست P

۱۰۶. گزینه ۱ درست است.

$$\sim (P \Rightarrow q) \vee \sim (q \Rightarrow P) \equiv \sim [(P \Rightarrow q) \wedge q \Rightarrow P]$$

$$\equiv \sim (P \Leftrightarrow q)$$

$$\equiv \sim [(P \wedge q) \vee \sim (P \vee q)]$$

$$\equiv \underbrace{\sim (P \wedge q)}_T \wedge (P \vee q) \equiv P \vee q$$

۱۰۷. گزینه ۴ درست است.

$$(P \vee q) \vee (r \wedge \sim P)$$

$$(P \vee q \vee r) \wedge (P \vee q \vee \sim P) \equiv (P \vee q \vee r) \wedge \left(\underbrace{P \vee \sim P}_T \vee q \right)$$

$$\equiv (P \vee q \vee r) \wedge q$$

اگر q درست گزاره درست و اگر q نادرست گزاره نادرست است.

۱۰۸. گزینه ۳ درست است.

$$P: a < b, \quad q: b < c, \quad r: a < c$$

$$P \wedge q \Rightarrow r \rightarrow \sim r \Rightarrow \sim (P \wedge q) \rightarrow \sim r \Rightarrow \sim P \vee \sim q$$

$$\sim r: \sim (a < c) \rightarrow \sim r: a \geq c$$

$$\sim P: \sim (a < b) \rightarrow \sim P: a \geq b$$

$$\sim q: \sim (b < c) \rightarrow \sim q: b \geq c$$

$$a \geq c \Rightarrow a \geq b \text{ یا } b \geq c$$

۱۰۹. گزینه ۲ درست است.

$$(\sim P \vee \sim q) \wedge (\sim P \vee q) \equiv \sim P \vee \underbrace{(\sim q \wedge q)}_F \equiv \sim P$$

$$\sim P \wedge (P \vee q) \equiv \underbrace{(\sim P \wedge P)}_F \vee (\sim P \wedge q) \equiv \sim P \wedge q \equiv (q \Rightarrow P)$$

۱۱۰. گزینه ۴ درست است.

فرض:

درست $q \Rightarrow P \Rightarrow q$

نادرست $\rightarrow (P \wedge r) \Rightarrow \sim q$ نادرست $\sim q$

اگر $P \wedge r$ درست باشد:

نادرست $(P \Rightarrow q) \Rightarrow [(P \wedge r) \Rightarrow \sim q]$

۱۱۱. گزینه ۱ درست است.

درست $r \Rightarrow P \wedge q$

درست $r \Leftrightarrow S$

الف: $\begin{cases} \text{درست } q, \text{ درست } P \rightarrow \text{درست } P \wedge q \rightarrow \text{درست } r \\ \text{درست } S \rightarrow \text{درست } S \Rightarrow P \rightarrow \text{درست } r \end{cases}$

ب: $\begin{cases} \text{درست } q, \text{ درست } P \rightarrow \text{درست } P \wedge q \rightarrow \text{درست } r \\ \text{نادرست } q \text{ یا نادرست } P \rightarrow \text{نادرست } P \wedge q \rightarrow \text{نادرست } r \\ \text{هرچه باشد } P \rightarrow \text{درست } S \Rightarrow P \rightarrow \text{نادرست } S \rightarrow \text{نادرست } r \end{cases}$
همواره درست است $S \Rightarrow P$

بنابراین:

۱۱۲. گزینه ۲ درست است.

الف:

نادرست $r \rightarrow \sim r$ درست $\sim r$

درست q

نادرست $P \rightarrow$ نادرست $P \wedge q \rightarrow$ درست $(P \wedge q) \Rightarrow r$

در نتیجه: استدلال (الف) درست است. درست $\sim P$

ب:

درست $(\sim P \vee \sim q) \Rightarrow \sim r \equiv r \Rightarrow P \wedge q$

درست $r \Leftrightarrow S$

درست q و درست $P \rightarrow$ درست S و درست $P \wedge q \rightarrow$ اگر r درست

درست $S \Rightarrow P$

در نتیجه:

به انتفای مقدم درست $S \Rightarrow P \rightarrow$ نادرست $S \rightarrow$ اگر r نادرست

بنابراین استدلال (ب) درست است.

ج:

درست P و درست $P \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim P$

نتیجه می‌دهد q درست؛ بنابراین $\sim q$ نادرست. استدلال نادرست است.

۱۱۳. گزینه ۳ درست است.

نادرست $q \rightarrow$ درست $\sim q$ و درست $P \rightarrow$ درست $P \wedge \sim q$

نادرست $r \rightarrow r$ درست $q \Leftrightarrow r$

درست $\sim r$

چون q نادرست است.

در نتیجه:

استدلال معتبر است.

۱۱۴. گزینه ۱ درست است.

نادرست $q \rightarrow q$ درست $\sim q$

درست $P \rightarrow (P \vee q)$

درست $\sim r \rightarrow (P \Rightarrow \sim r)$

درست $P \wedge \sim r$

در نتیجه:

۱۱۵. گزینه ۴ درست است.

درست $\sim q \Rightarrow \sim P$

نادرست $\sim q \rightarrow \sim P$ نادرست $P \rightarrow \sim P$ درست

بنابراین استدلال نادرست است.

علوم و فنون ادبی (۲)

۱۱۶. گزینه ۳ درست است.

نویسندگان و آثارشان:

فخرالدین عراقی: لمعات - عشاق نامه * عبید زاکانی: رساله دلگشا - صد پند - اخلاق الاشراف - موش و گربه

جامی: تحفة الاحرار - نفحات الانس - (سیحة الابرار، کتاب معروف دیگری از جامی است) - بهارستان

مولانا جلال الدین بلخی: مجالس سبعه - مکاتیب - فیه مافیہ - دیوان شمس - مثنوی معنوی

توجه: «جمشید و خورشید - مرصادالعباد - نگارستان» به ترتیب از سلمان ساوجی - نجم الدین رازی - معین الدین جوینی (قرن هفتم) است.

۱۱۷. گزینه ۴ درست است.

تمام توضیحات گزینه پاسخ مربوط به «تاریخ گزیده» است. در بقیه گزینه ها موردی جزئی به خطا آمده است. اصلاح گزینه ها:

(۱) تربیت نفس انسانی (۲) مثنوی مشهور فخرالدین عراقی

(۳) به نثری عالمانه و پخته

(۴) این کتاب در شرح ظهور چنگیز؛ احوال و فتوحات او، تاریخ خوارزمشاهیان، فتح قلعه های اسماعیلیه و حکومت جانشینان حسن صباح نوشته شده است.

۱۱۸. گزینه ۱ درست است.

موارد نادرست و اصلاح آن ها:

الف) قصیده ← مثنوی * د) پررنگ ← کم رنگ * و) ملی ← عرفانی

۱۱۹. گزینه ۲ درست است.

گزینه (ج) به معرفی «خواجوی کرمانی» می پردازد و مورد اضافه است.

۱۲۰. گزینه ۴ درست است.

هر چند «مرصادالعباد» گاهی ساده و گاه مسجع و متوازن است ولی در حیطه «نثر ساده» قرار می گیرد.

۱۲۱. گزینه ۳ درست است.

اصلاح موارد غلط:

(۱) عبید زاکانی ← ابن یمین (۲) خواجوی کرمانی ← حافظ

(۴) فریدالدین عطار نیشابوی ← کمال الدین اسماعیل

۱۲۲. گزینه ۲ درست است.

موارد غلط و اصلاح آن‌ها:

اوایل ← اواخر * ترکی ← فارسی * شکوفایی ← سستی و نابسامانی * بینابین ← عراقی

۱۲۳. گزینه ۱ درست است.

بررسی آرایه‌ها:

- (۱) صد دریا: مجازاً دریاری بی‌شمار (دریا در معنی حقیقی خود است و نه استعاری) / یک پیمانه مجازاً مقدار کم / بین صد و یک تضاد مفهومی وجود دارد. (نه پارادوکس)
- (۲) «غمزه» استعاره و جان‌بخشی دارد. / ایهام تناسب بر واژه (مات) که معنی آن (اصطلاحی در شطرنج) به کار نمی‌آید و معنی دیگر آن یعنی (متحیر و متعجب) استفاده می‌شود.
- (۳) سر (واژه دوم و سوم) مجازاً قصد و فکر / واژه‌آرایی سر - عالم
- (۴) پرده استعاره از عالم غیب، عالم الهی / چشم (اول و سوم) مجازاً به معنی نگاه و نظر ولی چشم (میانی) حقیقت به معنی عضوی از بدن است. بین چشم (مجازی و حقیقت) جناس همسان وجود دارد.

۱۲۴. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های خواسته شده:

- (۱) تشبیه (غم بی‌شمار به حلقه زلف) فاقد استعاره و ایهام («سر» در این جا به معنی انتها و پایان است).
- (۲) تشبیه (من به پرگار) جان‌بخشی (پرگار) فاقد ایهام.
- (۳) استعاره - جان‌بخشی (نرگس به معنی چشم) استعاره (دشنه به معنی مژه) توجه: شمع نیز جان‌بخشی دارد.
- تشبیه (من به شمع) تشبیه (من به لاله) ایهام (دور از تو: در جدایی از تو - دور باشد از جان تو)
- (۴) جان‌بخشی (صبح شب‌نشینان) تشبیه (صبح به شام روزه‌داران) فاقد ایهام

۱۲۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی تشبیه‌ها و وجه شبه آنها:

- (۱) تشبیه (هجر چون تیغ) وجه شبه (بکشتی)
- (۲) تشبیه (غیرت چون آب - دل چون سراچه) وجه شبه به ترتیب (نقش و نگار ظاهر می‌شوید - نقش و نگار دارد)
- (۳) تشبیه نامحسوس (عشق چون می) وجه شبه (در کام جان می‌ریزد / خمار می‌آورد)
- (۴) تشبیه (چشم چون هندو - رخ چون ترک - سر زلف چون چین) توجه: «چین» ایهام دارد فاقد وجه شبه.

۱۲۶. گزینه ۱ درست است.

ابتدا مجازها:

- (۱) جام مجازاً شراب - قطره‌ای مجازاً مقدار کم، جرعه
  - (۲) دم مجازاً سخن - نفس مجازاً صحبت (دم زدن: کنایه از صحبت کردن)
  - (۳) میان مجازاً کمر * (۴) روی مجازاً پیشانی - زمین مجازاً خاک، سنگ و ...
- اینک تضادها:

فقط در بیت اول بین هجر - وصل تضاد داریم. (توجه: در گزینه چهار، زمین در معنای مجازی خاک با آسمان تضاد ندارد).

۱۲۷. گزینه ۱ درست است.

بررسی آرایه‌ها:

- (۱) تشبیه (روی به آفتاب - چشم به ستاره؛ باران ستاره) مجاز: آفتاب به معنی خورشید (که دوباره آمده است) و چشم به معنی نگاه.
- (۲) هیچ اغراق و حسن تعلیلی در سروده به چشم نمی‌خورد.
- (۳) شمع جان‌بخشی دارد ولی «پیوسته» به معنی «دائماً» فاقد ایهام تناسب یا ایهام است.
- (۴) «سر میفکن» به معنی «سر را قطع نکن» فاقد ایهام یا ایهام تناسب است - «سر افکنده‌ام» کنایه از «تسلیم و مطیع هستم»

۱۲۸. گزینه ۴ درست است.

حروف اصلی و الحاقی در گزینه‌ها:

- (۱) اصلی: وش - الحاقی: ش (۲) اصلی: ان - الحاقی: ی
(۳) اصلی: یش - الحاقی: ه (۴) اصلی: آ - الحاقی: ی

۱۲۹. گزینه ۳ درست است.

موارد حذف همزه و خوانش آن‌ها:

- (۱) در مصراع دوم: زین - دَر - رَف (۲) مصراع اول: هَس - تَز - دِن مصراع دوم: مُف
(۳) مصراع دوم: لَز (۴) مصراع اول: را - تا مصراع دوم: یَن

۱۳۰. گزینه ۲ درست است.

گزینه پاسخ چهار پایه آوایی (فعولن فعولن فعولن فعل) دارد و دیگر گزینه‌ها سه پایه؛ به این ترتیب:

- (۱) و (۴) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (۳) مفاعیلن مفاعیلن مفعولن

۱۳۱. گزینه ۲ درست است.

بررسی حروف اصلی و الحاقی قوافی و قواعد آن‌ها:

- (الف) حرف اصلی: و ← قاعده ۱ حرف الحاقی: ی
(ب) حروف اصلی: اب ← قاعده ۲ حرف الحاقی: ی
(ج) حرف اصلی: م ← قاعده ۲ حرف الحاقی: ی
(د) حرف اصلی: آ ← قاعده ۱ حرف الحاقی: یی
(ه) حروف اصلی: ارت ← قاعده ۲ حرف الحاقی ندارد.

۱۳۲. گزینه ۳ درست است.

همه گزینه‌ها ۴ رکن (پایه آوایی) دارند به جز گزینه پاسخ که ۳ پایه آوایی دارد.

وزن گزینه‌ها و تقطیع هجایی آن‌ها:

- (۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (-U-|-U-|-U-|-U-)
(۲) فعولن فعولن فعولن فعل (-U-|-U-|-U-|-U-)
(۳) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (-U-|-U-|-U-|-U-)
(۴) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفعولن (-U-|-U-|-U-|-U-|-U-|-U-|-U-|-U-)

۱۳۳. گزینه ۴ درست است.

دانش‌آموزان عزیز باید به خوانش درست ابیات آشنا و مسلط گردند (و نیز تقطیع هجایی آن‌ها) تقطیع هجایی گزینه پاسخ:

(یا ر مَ را | غا ر مَ را | عَش قِ چِ گر | خا ر مَ را) است.

۱۳۴. گزینه ۱ درست است.

وزن گزینه پاسخ و بیت سوال هر دو: (مفتعلن مفتعلن فاعلن) است.

همان‌طور که قبلاً گفته شد خواندن درست و آهنگین به تشخیص وزن کمک شایانی می‌کند.

۱۳۵. گزینه ۲ درست است.

اصلاح گزینه غلط: (هر گِ دای | مَر دِ سَل طا | کِی شَ وُد): فاعلاتن ۳ × فاعلن

۱۳۶. گزینه ۳ درست است.

تقطیع هجایی گزینه‌ها:

(۱) چُ فا رَغ شُد | غَ مو را سَخ | رِ گِی رَد
۴ ۴ ۳

(۲) دَ رین جِی رَت | بَ سی بی نی | دَ رین راه
۴ ۴ ۳

(۳) ای دل بَ رو | مق صو دِ ما | ای قِب لِ او | مَع بودِ ما (۴ هجا در هر پایه)

عش ق چ خون | خا ر ش و د | وا ی آ زو | وای
۴ ۴ ۴ ۱

۱۳۷. گزینه ۴ درست است.

اشاراتی به مفاهیم ذکر شده:

- (الف) کسی که عاشق شود حتماً مورد توجه معشوق قرار می‌گیرد پس وارد راه شو (طالب درد عشق شو)
(ب) هزار یوسف زیبا در یک زیبایی تو (چانه معشوق) اسیر شده‌اند.
(ج) پذیرش صد مورد خطر تا اینکه یک بار مورد توجه محبوب قرار بگیرد.
(د) مردمک چشمم با دیدن محبوب برای شکرانه، خرقه‌اش را می‌سوزاند. (ترک زهد می‌کند / صدقه می‌دهد)

۱۳۸. گزینه ۲ درست است.

مفهوم موارد دیگر:

- (الف) مثبت‌اندیشی (عدم ظن و گمان در مورد افراد)
(ج) نفی اهمیت ظاهر، تأکید بر ارزش عمل و کردار افراد

۱۳۹. گزینه ۱ درست است.

اشاره همه ابیات به مفهوم «یاد محبوب مرا از خود بی‌خود می‌کند و تابش خورشید اسرار الهی مرا خیره ساخته است» می‌باشد، ولی مفهوم گزینه پاسخ «چنان خود را فراموش کرده‌ام که حتی بیگانگان بر من دل می‌سوزانند» است.

۱۴۰. گزینه ۳ درست است.

مفهوم درست این گزینه «تسلط تقدیر بر همگان و عدم اجتناب از آن» می‌باشد.

تاریخ (۲)

۱۴۱. گزینه ۱ درست است.

از معروف‌ترین آثار تاریخی عمومی می‌توان به تاریخ طبری تألیف محمدبن جریر طبری (۲۲۴-۳۱۰ ق) اشاره کرد.
(درس ۱ ص ۴)

۱۴۲. گزینه ۲ درست است.

تک‌نگاری از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد. (درس ۱ ص ۶)

۱۴۳. گزینه ۳ درست است.

یکی از کارهای مورخان در نقد روایت‌کننده، تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر است تا معلوم شود روایت‌کننده خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است. (درس ۲ ص ۱۴)

۱۴۴. گزینه ۴ درست است.

مهم‌ترین و مؤثرترین معیارهای سنجش درستی یا نادرستی یک گزارش تاریخی، بررسی مطابقت و یا عدم مطابقت آن با عقل است. (درس ۲ ص ۱۵)

۱۴۵. گزینه ۱ درست است.

مکه که بر سر راه یمن به شام قرار داشت، مرکز اصلی بازرگانی به شمار می‌رفت و سران قریش از طریق تجارت با شام و دیگر سرزمین‌های اطراف عربستان سود سرشاری کسب می‌کردند. (درس ۳ ص ۲۲)

۱۴۶. گزینه ۳ درست است.

پیمان‌نامه مدینه، سرآغاز تاسیس امت و حکومت اسلامی بود. (درس ۴ ص ۳۶)

۱۴۷. گزینه ۲ درست است.

غزوه بدر ضربه سنگین و جبران‌ناپذیری بر قریش وارد آورد و قدرت و موقعیت آنان را در منطقه حجاز تضعیف کرد.
(درس ۴ ص ۳۷)

۱۴۸. گزینه ۱ درست است.

از مشهورترین چهره‌های این سبک از تاریخ‌نویسی می‌توان به بلاذری (اواخر قرن سوم هجری) اشاره کرد.
(درس ۲ ص ۱۷)

۱۴۹. گزینه ۳ درست است

هدف مشرکان مکه این بود که ابوطالب و طایفه او ناگزیر شوند پیامبر را تنها گذارند؛ از این‌رو معاهده‌ای نوشتند که براساس آن هرگونه مراوده اجتماعی از قبیل ازدواج و ارتباط اقتصادی مانند خرید و فروش کالا با بنی‌هاشم ممنوع شد.
(درس ۳ ص ۲۸)

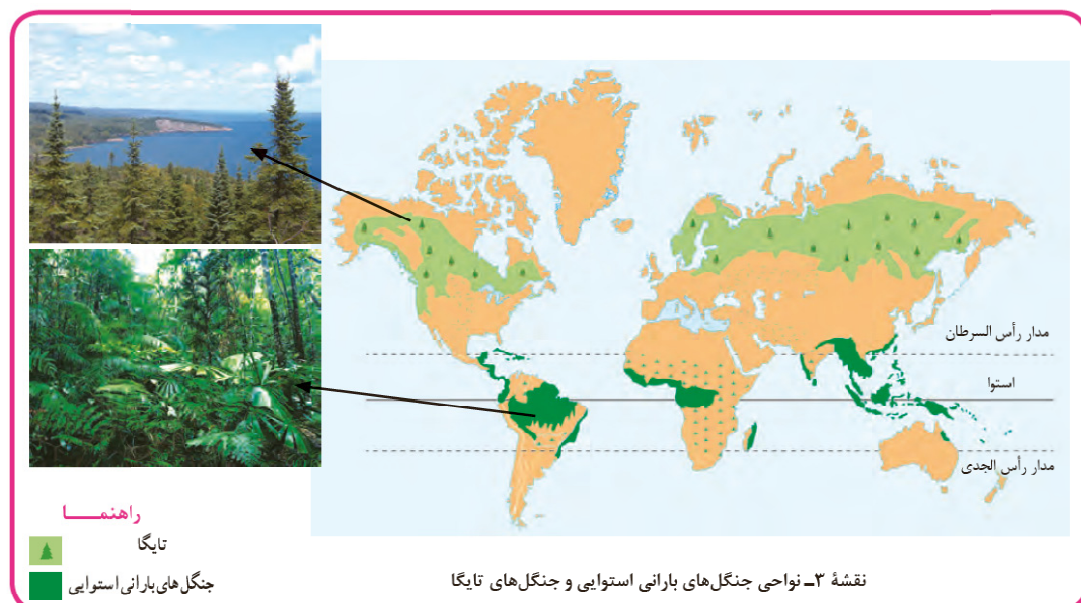
۱۵۰. گزینه ۴ درست است.

پیمان عقبه دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشم‌گیر اسلام در یثرب بود؛ زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به‌ویژه اوس و خزرج در آن حضور داشتند. (درس ۴ ص ۳۲)

جغرافیا (۲)

۱۵۱. گزینه ۴ درست است.

با تفسیر نقشه زیر می‌توان موقعیت جغرافیایی هر دو زیست بوم را از نظر عرض جغرافیایی، زاویه تابش، قرارگیری زیست بوم‌ها نسبت به مدارها و ... مورد بررسی قرار داد. به عنوان مثال زاویه تابش زیست بوم جنگل‌های بارانی استوایی عمود و نزدیک به عمود و زیست بوم تایگا به‌صورت مایل است. همچنین عرض جغرافیایی کمتری در زیست بوم جنگل بارانی استوایی مشاهده می‌شود. توجه داشته باشید جریان‌های گرم دریایی از عرض‌های پایین به سمت بالا است. توزیع زیست بوم‌ها در دو نیمکره به‌صورت نامتوازن توزیع شده و سهم یکسانی در نیمکره شمالی و جنوبی مشاهده نمی‌شود.

۱۵۲. گزینه ۳ درست است.

جغرافی‌دانان پدیده‌های طبیعی مانند خاک، بارش، زیست بوم و ... و پدیده‌های انسانی مانند صنعت، قومیت و ... را با هدف علمی کردن مطالعات و تحقیقات انجام می‌دهند تا بتوانند برنامه‌ریزی صحیحی در عملیات مختلف انجام داد. به عنوان مثال انتخاب نوع کشت محصول در صورت ناحیه‌بندی خاک به‌صورت علمی‌تر خواهد بود مشکلات کمتری را در زمینه بخش کشاورزی به همراه خواهد داشت. زیرا نوع کشت با ویژگی‌های خاک ارتباط مستقیم دارد.

۱۵۳. گزینه ۲ درست است.

زمانی که انسان‌ها در خانه‌سازی خود به وضعیت اقلیمی (گرم و خشک، سرد و خشک، گرم و مرطوب و ...) توجه می‌کنند علاوه بر آسایش اقلیمی و شرایط زیست مناسب، می‌توان گفت که نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهد. این موضوع مشابه فعالیت‌های انسان در یک نوع آب و هواست مانند احداث صفحه‌های خورشیدی در استان گرم و خشک سمنان همراه با روزهای آفتابی زیاد است.

۱۵۴. گزینه ۳ درست است.

شکل درج شده در صورت سوال را از نظر تراکم پوشش گیاهی، عرض جغرافیایی، تعداد ماه‌های بارش مورد بررسی قرار دهید. همان‌طور که در تصویر مشاهده می‌کنید، تعداد ماه‌های بارش از زیست بوم جنگل‌های بارانی استوایی به سمت بیابان به تدریج کاهش می‌یابد و از ماه‌های بارشی در تمام سال به عدم بارش منظم ماهانه تبدیل می‌شود.

۱۵۵. گزینه ۲ درست است.

تصویر اثرات نواحی سیاسی را بر کنترل نواحی طبیعی و انسانی نشان می‌دهد. به‌طوری که می‌توان گفت نواحی انسانی و طبیعی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی و حکومت‌ها قرار می‌گیرد. به‌طوری که ممکن است مرزبندی نواحی سیاسی مانند تقسیم‌بندی استان و شهرستان با مرزبندی نواحی فرهنگی یا آب و هوایی و ... مطابقت نکند و یک ناحیه طبیعی و انسانی در چند استان قرار گیرد.

۱۵۶. گزینه ۳ درست است.

اقدامات و تصمیم‌گیری‌های حکومتی دولت میانمار در برابر مسلمانان این کشور، نمونه‌ای از اقداماتی است که وضعیت نواحی فرهنگی این کشور را تغییر داده و مرزهای آن را جابه‌جا کرده است و بنابراین می‌توان نتیجه گرفت مرزهای نواحی دین و سایر پدیده‌های طبیعی و انسانی قابل تغییر است.

۱۵۷. گزینه ۱ درست است.

توزیع انرژی در نواحی مختلف زمین متفاوت است و با زاویه تابش آن ارتباط دارد. دلیل این وضعیت به محور زمین در برابر تابش خورشید بر می‌گردد که به‌صورت مایل قرار گرفته است. این شرایط زاویه تابش مختلفی را در سطح کره زمین ایجاد می‌کند و عرض‌های جغرافیایی استوایی به‌صورت عمود و به سمت عرض‌های بالاتر به تدریج مایل‌تر می‌شود.

۱۵۸. گزینه ۴ درست است.

به حجم وسیعی از هوا که از نظر دما و رطوبت، در سطح افقی تا صدها کیلومتر ویژگی‌های یکسانی داشته باشد، توده هوا گفته می‌شود. برای مثال، توده هوای گرم و مرطوب، توده هوای سرد و خشک. در تعریف توده هوا لازم است به یکسان بودن عناصر رطوبت و دما توجه خاصی داشت. به‌طوری که نباید میزان دما نابرابر باشد یعنی هم سرد و هم گرم باشد.

۱۵۹. گزینه ۱ درست است.

بررسی مقایسه‌ای جدول زیر در گروه‌های مختلف آب و هوایی طبقه‌بندی کوپن، از نظر نوع آب و هوا، دما، بارش و پوشش گیاهی یا زیست بوم مناسب آن، موضوع بسیار ضروری است.

علامت آب‌وهوا	نام آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
A	استوایی (گرم و مرطوب)	هیچ ماهی سردتر از 18°C نیست.	بارش در تمام سال	مناسب برای جنگل‌های بارانی استوایی
B	خشک	اختلاف دما زیاد است.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه
C	معتدل	میانگین سردترین ماه بین 18°C تا 3°C است.	بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار
D	سرد	میانگین سردترین ماه کمتر از 3°C است.	بارش تابستان بیشتر از زمستان	مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری
E	بسیار سرد (قطبی)	هیچ ماهی بیش از 10°C نیست.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه

۱۶۰. گزینه ۲ درست است.

بیابان‌ها از نظر بارندگی نامنظم است و نمی‌توان انتظار وقوع آن را در یک سال مشخص، داشت. متعاقب این شرایط پوشش گیاهی این نواحی فقیر است و میزان تبخیر نیز شدید است و بارندگی ارتباط دارد. اما این بارندگی سالانه طبق جدول صفحه ۳۲ کتاب درسی، کمتر از ۵۰ میلی‌متر است و ذکر عدد ۵۰ میلی‌متر برای این ناحیه، نامناسب است چرا که میزان بارش بین ۵۰ تا ۱۰۰ میلی‌متر مربوط به آب و هوای نیمه بیابانی است.

جامعه‌شناسی (۲)

۱۶۱. گزینه ۴ درست است.

ابونصر محمد فارابی در تعریف این نوع جامعه می‌نویسد: در جامعه تغلب، مردم برای غلبه یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که همه آنها، شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.
(درس ۳ - فصل ۱ - ص ۱۹)

۱۶۲. گزینه ۱ درست است.

در تاریخ اقوامی بوده‌اند که با قدرت نظامی بر دیگر اقوام تسلط پیدا کرده‌اند. غلبه نظامی گرچه به حضور مستقیم مهاجمان در مناطق جغرافیایی مورد تهاجم منجر می‌شود، همواره گسترش فرهنگی آنها را به دنبال نمی‌آورد.
(درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۰)

۱۶۳. گزینه ۳ درست است.

- امپریالیسم سیاسی با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گیرد.
- استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید. در این مدت، تصرفات اروپاییان از ۳۵ درصد کره زمین به ۶۷ درصد رسید.
- اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا، برای تأمین سلطه خود، به نسل‌کشی دست زدند و شمار زیادی از ساکنان بومی را از بین بردند. آنها در یک دوره پنجاه ساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند و مناطقی نظیر هائیتی، کوبا، نیکاراگوئه و سواحل ونزوئلا را که تراکم جمعیتی بالایی داشتند، از جمعیت خالی کردند. (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۳)

۱۶۴. گزینه ۴ درست است.

- در استعمار نو: استعمارگر از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد.
- در استعمار نو: استعمارگران پنهان و مجریان آشکارند.
- موفقیت استعمار: ناشی از پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی، فنون نظامی و اقتصاد صنعتی بود.
- امپریالیسم سیاسی: با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گیرد. (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۲ و ۲۳ و ۲۴)

۱۶۵. گزینه ۲ درست است.

- از آنجا که در یک جامعه مردم برای بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبه اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند، ناچارند از چیرگی بر یکدیگر خودداری کنند. (ص ۱۹)
- امپراتوری و شاهنشاهی از طریق کشورگشایی و با قدرت نظامی و حضور مستقیم سربازان پیروز شکل می‌گیرد. (ص ۲۰)
- قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به دست آورد و اگر فرهنگی غنی و قوی داشته باشد، می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم کند و به خدمت گیرد. (ص ۲۱) (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۱۹ تا ۲۱)

۱۶۶. گزینه ۳ درست است.

- استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد.
- در استعمار نو، کشورهای استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دوره استعمار ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره، برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند.
- در استعمار نو، کشور استعمارگر با اتکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد.
(درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۴ و ۲۵)

۱۶۷. گزینه ۲ درست است.

- انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفه خداوند در زمین است.
- اصول اعتقادی و ارزش‌های اسلام، اصول و ارزش‌های ثابتی است که همه انبیا در طول تاریخ برای تبلیغ و ترویج آنها مبعوث شده‌اند. این اصول و ارزش‌ها مطابق با نظام آفرینش و موافق با فطرت آدمیان‌اند.

- انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفه خداوند در زمین است.
- عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است. (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۲۷)

۱۶۸. گزینه ۱ درست است.

- دوره استعمار: دولت‌های استعماری غربی، بخش‌های مختلف جوامع اسلامی را تحت نفوذ و سلطه سیاسی خود درآوردند و با تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی خویش، بیشتر سیاستمداران و دولت‌مردان جوامع اسلامی را مغلوب ساختند.
- قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود. (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۳۱)

۱۶۹. گزینه ۳ درست است.

- دوران خلافت: = فرهنگ اسلامی، به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را نیز درون خود هضم و جذب می‌کرد یا دست‌کم آنان را ناگزیر می‌ساخت که برای بقای خود، در ظاهر از مفاهیم و ارزش‌های دینی استفاده کنند. (ص ۲۹)
- عصر بیداری اسلامی: = متفکران جهان اسلام، خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند. (ص ۳۱)
- دوران خلافت: = غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی مانع می‌شد تا ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن به‌طور کامل آشکار شود. (ص ۲۹)
عصر نبوی: = در سال نهم هجرت، گروه‌های مختلف برای پذیرش اسلام از سراسر شبه جزیره به مدینه آمدند.
(ص ۲۸) (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۲۸.۲۹.۳۱)

۱۷۰. گزینه ۴ درست است.

عقاید و ارزش‌ها با پذیرش انسان‌ها به عرصه فرهنگ بشری راه می‌یابند و جلوه و نمود تاریخی پیدا می‌کنند.
عقاید و ارزش‌های اسلامی در تاریخ گسترش خود مراحل مختلفی را پیموده‌اند. (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۲۸)

۱۷۱. گزینه ۱ درست است.

- در جهان اسلام، در مقابل نفوذ و سلطه فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت که ریشه در فرهنگ اسلامی داشت. متفکران جهان اسلام، خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند.
- مارکسیسم: تفکری برگرفته از اندیشه‌های مارکس است که انقلاب طبقاتی (انقلاب کارگران علیه سرمایه‌داران) را تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری و مشکلات آن می‌داند. (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۳۱.۳۲)

۱۷۲. گزینه ۲ درست است.

- استبداد قومی، پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام داشت. (غلط - ص ۳۱)
- انقلاب اسلامی ایران، نقطه عطفی در بازگشت به فرهنگ اسلامی در جهان اسلام است. (صحیح - ص ۳۱)
- فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه، در برابر اسلام مقاومت پنهان کرده بود. (غلط - ص ۲۹)
- انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفه خداوند در زمین است. (صحیح - ص ۲۷)
(درس ۴ - فصل ۱ - ص ۲۷.۲۹.۳۱)

۱۷۳. گزینه ۴ درست است.

- مقاومت‌های شکل گرفته در جهان اسلام برای مقابله با نفوذ و سلطه فرهنگ غرب، در کدام امر ریشه داشتند؟ = ریشه در فرهنگ اسلامی (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۳۱)
- جهان غرب در استعمار فرانسه، ..... دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد. = هویت فرهنگی (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۵)
- در آن حق تعیین سرنوشت انکار و قدرت مقاومت از آدمیان گرفته می‌شود. = فرهنگ‌های جبرگرا و غیر مسئول (درس ۲ - فصل ۱ - ص ۱۵)
- در کدام دیدگاه تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی افراد، ذهن افراد و فرهنگی، هویتی طبیعی و مادی دارند. = دیدگاه اول (درس ۱ - فصل ۱ - ص ۷) (درس‌های ۱.۲.۳.۴ - فصل ۱ - ص ۷ - ۱۵ - ۲۵ - ۳۱)

۱۷۴. گزینه ۳ درست است.

(درس ۲ - فصل ۱ - ص ۱۱ نمودار)

فرهنگ نمونه	تداوم تاریخی بالا	گستره جغرافیایی وسیع
ژاپن	✓	—
اینگاها	—	—
اسلام	✓	✓
مسیحیت	✓	✓

۱۷۵. گزینه ۲ درست است.

- کودتای نوژه، نمونه موفق از کودتاهای استعمار نو به شمار می‌رود. صحیح (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۴)
- استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد. غلط (درس ۲ - فصل ۱ - ص ۲۴)
- استعمار، از مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم یا مارکسیسم استفاده می‌کردند. صحیح (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۳۲)
- فرهنگ جهانی در عقلانیت در سطح دوم فقط باید توانایی پاسخ به پرسش‌های متغیر را داشته باشد. غلط (درس ۱ - فصل ۱ - ص ۱۶) (درس‌های ۱.۲.۳ - ص ۱۶ - ۲۴ - ۳۲)

فلسفه

۱۷۶. گزینه ۱ درست است.

این پرسش که آیا عالم هستی منحصر در عالم ماده است یا عالمی فراتر از عالم ماده وجود دارد یا نه؟ یک پرسش بنیادین و مربوط به فلسفه است

۱۷۷. گزینه ۳ درست است.

طبق مراحل تفکر فلسفی فقط محتوای این گزینه درست نمی‌باشد. زیرا طرح پرسش‌های فلسفی دو مرحله قبل از درک و دریافت فلسفی است.

۱۷۸. گزینه ۲ درست است.

فلسفه لفظی عربی است که ریشه‌ای یونانی دارد و به معنای دوستداری دانایی بود. لفظ سوفیست در ابتدا به معنای دانشمند بود ولی بعداً به مغالطه‌کار تنزل پیدا کرد و لفظ سفسطه در زبان عربی که از سوفیست یونانی گرفته شده امروزه به معنای مغالطه‌کاری است.

۱۷۹. گزینه ۴ درست است.

قطعاً سقراط به علت تواضع و فروتنی مایل نبود او را سوفیست بخوانند و یا شاید بخاطر هم‌ردیف نشدن با سوفیست‌ها

۱۸۰. گزینه ۳ درست است.

تفاوت اصلی فلسفه با سایر علوم این است که موضوع آن بنیادی‌ترین موضوعات است. فلسفه به جهت روش شبیه ریاضیات است.

۱۸۱. گزینه ۱ درست است.

موضوع ریاضیات کمیت یا مقدار است ولی موضوع فلسفه وجود است. علوم می‌مانند فیزیک، شیمی و ... از روش تجربی استفاده می‌کنند ولی روش فلسفه و ریاضیات عقلی و استدلالی است.

۱۸۲. گزینه ۲ درست است.

بررسی این مسئله که آیا اندیشه و افکار انسان تابع شرایط اجتماعی است یا خیر؟، در حوزه فلسفه جامعه‌شناسی است و بررسی معیار فضایل و رذایل، یعنی علمی که قوانین بنیادی علم اخلاق را بررسی عقلانی می‌کند، مربوط به حوزه فلسفه اخلاق است.

۱۸۳. گزینه ۴ درست است.

بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه شامل هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی است.

۱۸۴. گزینه ۱ درست است.

در فلسفه‌های مضاف، قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی به محدوده‌های خاص، یعنی علوم گوناگون منتقل می‌شود. پس نظریات فیلسوفان در هستی‌شناسی، در انسان‌شناسی فلسفی که از فلسفه‌های مضاف محسوب می‌شود، تأثیرگذار است و آن هم در علم روان‌شناسی مؤثر است.

۱۸۵. گزینه ۴ درست است.

در این گزینه موضوعی مطرح شده که مربوط به فلسفه تاریخ است.

۱۸۶. گزینه ۳ درست است.

برخی انسان‌ها طبق عادت باورهایی را می‌پذیرند و برخی انسان‌ها گاهی به تفکر درباره باورهای خود می‌پردازند. اگر کسی به ریشه باورهای خود برسد؛ به چرایی قبول آن باورها دست می‌یابد، نه این که لزوماً آنها را کنار بگذارد.

۱۸۷. گزینه ۲ درست است.

این باورها هستند که فلسفه ما را می‌سازند و فلسفه هر کس معنادهنده به زندگی انسان است.

۱۸۸. گزینه ۳ درست است.

عموم مردم در مسائل بنیادین فلسفی مانند خدا، آزادی و غیره می‌اندیشند ولی روش آنها فلسفی نیست.

۱۸۹. گزینه ۱ درست است.

از نظر افلاطون اگر فرد آزاد شده از زندان غار، به سرعت به خارج از غار رفته و در معرض کامل نور قرار بگیرد رنج عظیمی بر او تحمیل می‌شود و نخواهد توانست هیچ‌یک از اشیاء حقیقی را ببیند ولی اگر به تدریج چشمان او با روشنایی خو بگیرد پس از مدتی قادر خواهد بود اشیاء واقعی را دیده و سپس آن نوری را که عامل شناخت اشیاء است، ببیند.

۱۹۰. گزینه ۲ درست است.

طبق تمثیل غار افلاطون، کسی که از زندان غار رهایی یافته است از وضعیت خود احساس رضایت کرده و به حال گرفتاران در بند تاسف خواهد خورد و برای رهایی آنان از زندان تلاش خواهد کرد.

روان‌شناسی

۱۹۱. گزینه ۳ درست است.

معلم سارا، تحقیقات علمی انجام شده در زمینه حافظه را در اختیار او قرار می‌دهد، پس سارا توسط روش‌های علم تجربی به کسب آگاهی رسیده است.

۱۹۲. گزینه ۲ درست است.

در عبارت چهارم این پیش‌فرض وجود دارد: پرخوری موجب از بین رفتن تناسب وزن و کاهش سلامتی می‌شود. پرخوری علت و از بین رفتن تناسب وزن معلول. محقق بعد از شناخت روابط علت و معلولی بین پدیده‌ها پیش‌بینی می‌کند که ورزش منظم، اثرات منفی پرخوری را کاهش خواهد داد. سایر گزینه‌ها: گزینه ۱ در این فرضیه پدیده پردازش اطلاعات توصیف شده است. گزینه ۳ باور قالبی توصیف شده است. گزینه ۴ در این فرضیه پدیده فشار روانی توصیف شده است.

۱۹۳. گزینه ۱ درست است.

ناخودآگاه قابلیت تعریف عملیاتی ندارد بررسی تأثیر آن بر خواب، تکرارپذیر نیست و در نتیجه با روش علمی قابل بررسی نمی‌باشد.

۱۹۴. گزینه ۳ درست است.

پردازش ادراکی به معنای تأکید بر صرفاً ویژگی‌های حسی از قبیل اندازه و شکل ظاهری است. در این سؤال هم «دنبال شکل گرد گشتن [و نیز] دنبال زاویه منفرجه» بیانگر مثال‌هایی از پردازش ادراکی است.

۱۹۵. گزینه ۲ درست است.

برای پاسخ‌گویی به این سؤال باید بدانیم که در کدام روش از طریق ارائه پرسش کتبی، از خود فرد در مورد رفتار و افکارش سؤال می‌شود پاسخ این سؤال روش پرسش‌نامه است.

۱۹۶. گزینه ۱ درست است.

در روش علمی برای انجام یک آزمایش صحیح و سهولت در اندازه‌گیری‌ها باید متغیرهای مورد نظر به شکل دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری تعریف شوند به تعریفی از متغیر که این ویژگی‌ها را داشته باشد، تعریف عملیاتی گویند که باید همه افراد با مطالعه آن به برداشت یکسان و یا تقریباً یکسان برسند. سایر گزینه‌ها تعریف عملیاتی متغیرها نمی‌باشد.

۱۹۷. گزینه ۳ درست است.

برای راه افتادن، حرف زدن، خواندن و نوشتن یک آمادگی خاص نهفته لازم است تا کودک شروع به حرف زدن و یا خواندن و نوشتن کند.

۱۹۸. گزینه ۴ درست است.

صرفاً در گزینه ۴ به تأثیر دیو بر فرشته به عنوان عامل محیطی اشاره شده است در سایر گزینه‌ها به تأثیر عامل زیستی اشاره شده است.

۱۹۹. گزینه ۳ درست است.

ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به دلیل پیوستگی رشد، نمی‌توان به راحتی به مراحل مختلف تقسیم کرد.

۲۰۰. گزینه ۲ درست است.

گزینه ۲: ترس از غریبه‌ها رفتار اجتماعی کودک و دوره زندگی طفولیت و دامنۀ سنی ۷، ۸ ماهگی است.

سایر گزینه‌ها: گزینه ۴ لبخند اجتماعی، طفولیت، ۲ سال اول (۲ یا ۳ ماهگی)

گزینه ۳ بازی‌های موازی، کودکی اول، ۴ یا ۵ سالگی

گزینه ۱ بازی‌های گروهی، کودکی دوم، ۷ تا ۱۲ سالگی

۲۰۱. گزینه ۱ درست است.

گزینه ۱ درک آگاهی، اشاره به جنبۀ شناختی دارد.

سایر گزینه‌ها: گزینه ۲ استفاده از قیچی: جنبۀ جسمانی - حرکتی / گزینه ۳ علاقه: جنبۀ هیجانی / گزینه ۴ اضطراب: جنبۀ هیجانی

۲۰۲. گزینه ۲ درست است.

یکی از تفاوت‌های مهم دوره نوجوانی با دوره کودکی این است که نوجوان به دنبال چگونگی تقویت حافظه خود است. به عبارت دیگر می‌خواند چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات را فرا بگیرند. به این نوع مهارت‌آموزی فراحافظه گویند.

۲۰۳. گزینه ۳ درست است.

ویژگی‌های روانی ایفای نقش جنسیتی برای نشان دادن رفتارهای زنانه یا مردانه است.

۲۰۴. گزینه ۴ درست است.

مهارت‌های حرکتی درشت زودتر از مهارت حرکتی ظریف بروز می‌کند. گزینه ۴ مهارت حرکتی درشت کودک است که زودتر بروز می‌کند. گزینه ۱، ۲، ۳ به حرکات ظریف اشاره دارد.

۲۰۵. گزینه ۱ درست است.

منظور از رشد درک اخلاقی همان انجام عمل اخلاقی است، هرچند ممکن است دلیل انجام عمل اخلاقی برای افراد متفاوت باشد.